

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce
EVERYDAY DESIGN
Manka Lustigová

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Specializace Keramika

Bakalářská práce
EVERYDAY DESIGN

Manka Lustigová

Vedoucí práce: doc. MgA. Gabirel Vach

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiat.

Plzeň, červenec 2021

.....

podpis autora

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Manka LUSTIGOVÁ**
Osobní číslo: **D18B0008P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Sochařství, specializace Keramika**
Téma práce: **EVERYDAY (DESIGN)**
Téma práce anglicky: **EVERYDAY (DESIGN)**
Zadávající katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Tvůrčí záměr: lobby za manufaktury

Prvotně proběhne prozkoumání tématu a nastudování problematiky manufakturní výroby porcelánu v Čechách. Následuje tvorba skic a návrhů, práce na průběžných modelech do konce kalendářního roku a po novém roce jejich finalizace a realizace – výroba modelu, forem a samotných produktů. V průběhu ledna se uskuteční také předložení rozpracované teoretické části práce. Souběžně probíhají konzultace po celou dobu až do termínu odevzdání 1x týdně v rámci semináře ke kvalifikační práci. Součástí projektu bude i veřejná prezentace práce a její propagace, na které budu mezioborově spolupracovat.

Cílem mé práce je ucelený designový set pro manufakturní výrobu a její propagaci jako vidiny smysluplné cesty. Její vize je společná s bakalářskou prací Veroniky Zálešákové, přičemž chceme spolupracovat v rámci propagační části projektu a zároveň bude vznikat prostor pro sdílení a diskuzi s dalšími studenty.

Předpokládaný charakter výstupu: minimálně 2 kusy porcelánového produktu.

Rozsah průvodní zprávy: minimálně 3 normostrany.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- KOLESÁR, Z. *Kapitoly z dějin designu*. 1. vyd. Přel. K. Málková, Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2004. ISBN 80-86863-03-4.
- STERLING, Bruce. *Vytváření věcí*. V Praze: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2019. Katedra. ISBN 978-80-87989-86-9.
- POTTER, Norman. *Co je designér: věci, místa, sdělení*. V Praze: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2018. Katedra. ISBN 978-80-87989-58-6.
- CHLÁDEK, Jiří. *Porcelán kolem nás*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1991. ISBN 80-03-00540-X.
- MERGLOVÁ-PÁNKOVÁ, Lenka. *Umělecká keramika: historismus, secese, moderna : Keramická škola v Bechyni 1884-1948*. V Plzni: Západočeské muzeum, 2015. ISBN 978-80-7247-114-0.
- PACHMANOVÁ, Martina, ed. *Design: aktualita, nebo věčnost?: antologie textů k teorii a dějinám designu*. V Praze: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. ISBN 80-86863-05-0.
- ZAVADILOVÁ, Darina, Jan KLOSS, Jaroslav POLANECKÝ, Juraj ŠUŠKA a Česko) RETROMUSEUM (CHEB. *Když boty, tak botasky!*. Cheb: Galerie výtvarného umění v Chebu, 2016, 209 stran : ilustrace (převážně barevné), portréty, faksimile ; 27 cm. ISBN 978-80-87395-24-0.
- ŠPÍS, Jiří. *Modelářství porcelánu a keramiky*. 2., upr. a rozš. vyd. Karlovy Vary: Jiří Špís, 2004. ISBN 80-239-4288-3.

Vedoucí bakalářské práce: **Doc. MgA. Gabriel Vach**
Katedra designu

Oponent bakalářské práce: **MgA. Iva Tattermuschová, Ph.D.**
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Datum zadání bakalářské práce: **31. října 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

Obsah

Úvod	8
Mé předchozí práce	9
Iniciace bakalářského projektu	9
Struktura projektu	10
Kořeny	11
Historie manufakturní výroby Horního Slavkova	11
Rešerše současné výroby	13
Myšlenkové inspirace	16
Východisko	17
Kopřivald	17
Komunikace projektu	18
Vize	20
Tvar č. 32021	20
Sady	20
Podhoubí výrobků	21
Václav	22
Lumír a Čestmír	23
Rostislav	25
Závěr	27
Resumé	29
Poděkování	32
Dokumentace pracovního postupu	34
Zdroje	39
Knižní a periodická literatura	39
Internetové zdroje	39
Seznam příloh	42

Úvod

Zvolené téma mé bakalářské práce je Everyday design a jejími třemi hlavními pilíři jsou manufaktura, spolupráce a jídelní sada. Spojily se do projektu Kopřivaldu, myšlenkového pokračování nedávno zaniklého Schlaggenwaldu (porcelánové manufaktury). Jeho druhou zakladatelkou je Veronika Zálešáková a pod jeho hlavičkou chceme sdružovat projekty zabývající se českým porcelánem. Do budoucna si klade za cíl připojit pod sebe příspěvky v různých médiích i formách, propojovat komunitu porcelánu a otevírat ji široké veřejnosti. Popularizovat odvětví, které doplácí na nadprodukcí levného nádobí s pěkným povrchem a ztrácí kvůli němu na ceně.

Vytvořily jsme jídelní sadu Tvar č.32021, jako reakci na současnou manufakturní výrobu porcelánu v Čechách. Upozorňujeme na zanikající pýchu řemeslné výroby, která se nachází v rozporuplném momentě. Buď ve chvíli pro zmrtvýchvstání či důstojné rozloučení s „bílým zlatem“, ve chvíli transformace a změny. Ne proto, že by všechny porcelánky končily výrobu, ale kvůli klesajícímu povědomí o tomto materiálu, za což nesou vinu částečně i samotné manufaktury. Jakou měrou a jakým způsobem jsem zkoumala v rámci této práce.

Tvar č. 32021 je prvním projektem Kopřivaldu. Bakalářské designy mé a Veroničiny spojují úctu k tradici a ruční práci se současným tvarováním. Myslíme na potřeby dnešních uživatelů a prohlubujeme kouzlo společného stolování estetikou ušlechtilého materiálu. Sada čítá několik kompatibilních řad výrobků, které lze volně kombinovat mezi sebou. Spolupracovaly jsme s ilustrátorem, který inovuje ocelotiskový dekor, technologii používanou ve Schlaggenwaldu jako náročnější a krásnější variantu sítotisku.

V jídelní sadě svými produkty řeším společenské postavení užití keramiky v současné kuchyni a současnou estetiku stolování.

Téma otevírá, jak je nádobí v souvislosti s proměnou stolování poplatné dnešní době a jestli může mít porcelán vliv na jeho budoucí podobu. Zaměřila jsem se na mladší generace (Y, mileniálové) a pro ni jsem se snažila hledat příhodná řešení do vybavení domácnosti. Na společenském postavení mě zajímalo samotné setkávání u stolu. Keramika je aktivním účastníkem kultury stolování již nějaký čas, a proto jsem se ptala: Lze rozlišit které kusy nádobí jsou pro lidi dnešní doby aktuální a podpořit jejich důležitost? Jak můžu docílit, aby se lidé u jídla setkávali?

Nádobí nadřazený okruh otázek, kterým se vracím k prvnímu význačnému pilíři své práce, je oblast manufakturní produkce porcelánu v Čechách. Zajímá mě, jestli může nabízená produkce uspokojit touhy dnešního spotřebitele, jak se v ní promítá dlouhá historie značek a jakými způsoby lze upozornit na důležitost ruční práce v procesu výroby. Proto jsem udělala rešerši současných výrobců. Historii chci zmínit kvůli jejím odkazům do dnešního formálního tvarování a geniu loci slavkovské porcelánky, ze které projekt Kopřivaldu vychází.

» *Mé předchozí práce*

Mé dosavadní pokusy s médiem porcelánu spojuje váhání na rozhraní uměleckého a designerského přístupu, často se uchýlím k textu a myšlence, hledám poetiku a snovou rovinu, bojuji s množstvím doprovodných slov, balancuji jejich intenzitu. První rok jsem vůbec poznávala technologické možnosti

a mé práce byly črty vedenými v poloslepu (Obr. 1 a 2). V druhém roce už jsem mohla dopředu hrubě počítat s chováním materiálu a experimentovala jsem s kombinací kameniny

a porcelánu (Obr. 3). Keramiku uchopuji jako prostředek pro komunikaci svých myšlenek (Obr. 4). Pokorně přijímám její řemeslnost, cítím že potřebuji znát hranice, abych je později mohla porušovat!

Obr.1 reakce na dílo Salvatora Daliho, kamenina

Obr.2 JEZ JED, kamenina a popelová glazura

Obr.3 Private time, kamenina, porcelán

Obr.4 reakce na sbírku v Ostrově nad Ohří

Jaké důležité uvědomění mi řemeslo přineslo, nedokáži slovy dostatečně živě popsat. Moje ruce svou zkušenost psaním na klávesnici nepředají. Je to něco jako slyšet trávu růst, cítit ve vzduchu déšť nebo s elegancí zametat. S jistotou mohu říci, že jsem se za uplynulé dva a půl roku studia keramiky naučila samostatné vypovídací schopnosti materiálu v kombinaci s formálním tvarem, naučila jsem se také mlčet a trpělivě vyčkávat, pozorovat.

Nyní jsem zaujata současným postavením keramiky ve společnosti. Zajímá mě, proč lpět na tradici, jak svěže přistupovat k tvarování a navrhování, jak si obhájit energeticky náročnou výrobu v současných enviromentálních trendech, jestli má keramika v užité poloze šanci na přežití, nebo se od svého „hrníčkářství a vázičkářství“ oddělí a přerodí se do volného sochařského materiálu.

» *Iniciace bakalářského projektu*

Iniciací mé bakalářské práce byla letní praxe v porcelánové manufaktuře Schlaggenwald, kterou jsem absolvovala společně s Veronikou Zálešákovou. Až donedávna byla nejdéle fungující porcelánkou v Čechách, fragmentem fabriky v Horním Slavkově. V průběhu čtrnácti dnů ve výrobě nám došlo, že chceme zkusit osvěžit skomírající pýchu. Nálada v malé hale v Přešticích, vesnici 20 kilometrů za Plzní, byla

jako inverze v nížině. Smogový a cigaretový mrak klesal podle svých manýrů níž i výš, přidušoval slunce, které si ovšem zaměstnanci nenechávali vzít a zarputile vytrvávali v lití, zatáčení, retušování a glazování, bez ohledu na náladu mraku. Tento pocit ve mně zarezonoval a přesvědčil nás k akci – reakci na bezmoc při pohledu na chabě současné tvary a nedostatek financí pro vývoj nových výrobků. Přitom jsem viděla objem know-how všech zaměstnanců, které bych nemohla nechat upadnout v zapomnění bez své snahy.

Když jsem následně zaměřila svou pozornost i mimo Schlaggenwald, na ostatní porcelánové výrobce v Čechách, se smutkem jsem si uvědomila, jak opožděně oproti mezinárodní nabídce trhu většina výrobků působí. Často se v produkcích vyskytují tvary vyráběné už několik desítek let a inovace je stále na stejném principu – sítotiskovým dekorem oživíme již stokrát viděný tvar a zase bude v kurzu!

Rozhodla jsem se vytvořit svůj vlastní příspěvek do současné nabídky. A platformu pro prezentaci svých produktů, vymyšlených pro manufakturní výrobu, ale zatím vyráběných v prototypch ve škole – v Kopřivaldu. Představily jsme si ho jako způsob, jakým by mohla naše „manufaktura“ dlouhodobě fungovat.

» *Struktura projektu*

Má bakalářská práce je složena ze dvou částí. První z nich je koncept manufaktury Kopřivald, kterou s Veronikou Zálešákovou zakládáme. Druhou je můj samostatný praktický výstup, kterým je několik řad výrobků pro jídelní sadu Tvar č.32021. Sada je kompatibilním celkem mých a Veroničiných výrobků.

Myšlenka Kopřivaldu přišla s představou prezentace našich (Manka Lustigová, Veronika Zálešáková) bakalářských produktů a vize budoucích projektů. Chtěly jsme si otevřít možnost spolupráce s dalšími autory, udělat alternativu k výrobkům současné nabídky i způsobu jejich prezentace. Alternativu svou svěžestí, která není svázána nutností prodeje a odbytu, ani nákladnou výrobou forem a modelů ve fabrice. Kopřivald se nám stal virtuální manufakturou, osvobozeným duchem Slavkova. Upírá pozornost na mladé projekty zabývající se tématem českého porcelánu. Spolupráce je pro mě v tomto projektu esenciální, koncept vznikl s počáteční představou týmu kolem Kopřivaldu složeným ze studentů z jiných ateliérů naší školy.

Tvar č.32021 je prvním projektem Kopřivaldu. Volně kombinovatelná jídelní sada, která si klade za cíl podpořit setkávání lidí u stolu, uctít památku výroby Horního Slavkova a osvěžit nabídku současných jídelních sad.

Nejprve přiblížím myšlenkové podhoubí vzniku práce. Historickou rešerši zařazuji pro snažší orientaci v současném tvarování a přístupu, a současné výrobce a jejich sortiment jako průzkum „konkurence“.

Kořeny

» Historie manufakturní výroby Horního Slavkova

Svůj bakalářský projekt chci zarámovat historií nejstarší výroby v Čechách, porcelánky v Horním Slavkově¹. V jejím sortimentu jsem pozorovala zakotvení porcelánu ve společnosti a změny jeho postavení. Nejprve byl velmi luxusním materiálem, ukazatelem blahobytu v rodině, měřítkem společenského postavení. Postupem času zlidověl díky vyráběnému objemu a strojovějšímu procesu výroby. Tak sestoupil do nižších vrstev přízemního každodenního používání. Tak se staly porcelánky chrlíči nádobí.

Příběh porcelánu v Horním Slavkově chci zachytit jako memento porcelánové tradice. Chci ho rozvést, aby se ve mně mohl uzavřít a nechala jsem volný průběh budoucímu dění.

Z dědictví porcelánky jsem si pro své výrobky vzala užitnost, když se s kapitalistickým směřováním výroby v konci 19. století vyčerpala estetická exkluzivita materiálu. Porcelán je pevný, lehký (oproti ostatním keramickým hmotám), tepelně izoluje a je odolný proti chemikáliím. Užité klady jsem vyzdvihla využitím pro zapékačí mísy a velké mísy na zadělávání těsta. Nezajímaly mě malé kusy, ty jsou dostupné ve velkoobchodech a podléhají rychlé inovaci spotřebního zboží. Chtěla jsem vytvořit monument, který bude odpovídat kráse porcelánu a nedovolí být vyhozeným kvůli změně trendů.

Počátky manufaktury v Horním Slavkově nalezneme na konci 18. století, kdy se důlmistr císařských dolů na stříbro a cín Johann Georg Paulus, rozhodl začít podnikat v bílém zlatě – tedy porcelánové výrobě. Nalezenou bílou hlinku však nebyl schopen přeměnit více než na kameninu a podnik odprodává. Kvality dosáhne až lékař Johann Georg Lippert (příženěný k nové majitelce podniku) s pomocí důlmistra Wenzela Haase. Transparentní porcelán je roku 1812 oficiálně na světě, fabrika dostává privilegium vyrábět a začíná se rozvíjet. Porcelán je exkluzivním materiálem, který je filigránsky zdobený ruční drobnomalbou. V první polovině 19. století mluvíme o malířském období a motivy jsou hlavně květiny (Obr. 5), veduty a mytologické výjevy². Hlavním výrobním artiklem jsou koflíky, v průběhu 40. let ještě vyzdvižené lito-faniemi neboli průsvitkami, extrémně tenkým porcelánovým dnem s reliéfem. V roce 1830 začíná porcelánka, již pod jménem Haas & Czjzek, období svého největšího rozkvětu a je v českých zemích nejlepší a nejvlivnější výrobnou. Od druhé poloviny začalo nastupovat takzvané plastické období (Obr. 6), pro něž je důležité samotné tvarování výrobků, nikoliv jejich dekorace³. Malba upadá a začíná být jen ozdobou, pozlátkem. Stejně jako v jiných uměleckých odvětvích koncem století dohází ke stagnaci stylu a degradaci kvality, můžeme sledovat uplatnění pseudostylů a přizpůsobení produkce měšťanským vrstvám (Obr. 7). Umělecká samostatnost a exkluzivita porcelánu je již na ústupu.

Obr.5 koflík s drobnomalbou, malířské období

Obr.6 mísa na ovoce, plastické období

Obr.7 jídelní sada Bernadotte

Obr.8 art-deco talířek

1

BRAUNOVÁ, Dagmar. *Porcelánová tradice*. Karlovy Vary: Haas & Czjzek, 1992

Obr.9 váza 30.léta Emil Stefan

Obr.10 Cowboy girl, Emil Stefan

Obr.11 sada Ivana, Karel Němeček

Obr.12 sada Olympia, Jiří Kožíšek

Na druhou stranu však výroba „sype“ a majitelé – již baroni – Haas a Czjzek zaměstnávají mnoho lidí a dobře se o ně starají. Právě tato kapitalistická lačnost po penězích a růstu však zruinovala uměleckou kvalitu porcelánu^{IV}.

Po první světové válce se porcelánka vzpamatuje a 30. léta jsou pro ni, navzdory celosvětové hospodářské krizi, plodným a pro nás esteticky hodnotným obdobím (Obr. 8, 9, 10)^V. Druhá světová válka zasazuje krutou ránu, výroba se musí zaměřit na nádobí pro vojenské kantýny. Po válce odejde mnoho zkušených německých pracovníků a dříve, než se výroba může vzpamatovat, porcelánka je znárodněna a zařazena do národního podniku Slavkovský porcelán.

V 50. letech 20. století prochází několika reorganizacemi, které jí vůbec neprospívají. Výroba stagnuje, skládá se většinou ze starých barokizujících souprav. Progresivní vývoj designu 50. let je úplně mimo síly českého porcelánu, Rosenthal udává směr. Až s blížícím se Expem v Bruselu se situace zlepšuje. Usilovná snaha mladých výtvarníků přinese své ovoce a 60. léta (Obr. 11) jsou čerstvým osvěžením^{VI}. I vláda uznává (po úspěchu na Expu), že zanedbala toto odvětví a výroba se začíná pomalu inovovat.

Zanedlouho nato však přichází Sametová revoluce a s ní privatizace. Slavkovskou porcelánku v privatizační soutěži vyhrává trojice ředitelů továren a obnovují firmu Haas & Czjzek. Investují do nových výrobních technologií, rozvíjejí produkci a objem vyráběného zboží stoupá. Jeho kvalita se však příliš progresivně vpřed neposunuje, vzniklé tvary jsou často stále barokizující, s několika pokusy o moderní design (Obr. 12)^{VII}. Stálý odbyt do zahraničí již neexistuje a na český trh se rychle dostalo dlouho zakázané zboží ze západu. Porcelánka se dostává do situace, kdy by měla přemyslet své fungování a profilovat se novým směrem. Před revolucí byla nastavená na velkosériovou výrobu, která začala být s nejistým odběrem neudržitelná.

V roce 2005 jsou hlavními odběrateli velkoobchod v Rusku a Itálii. Firma se postupně dostává do existenčních problémů. Myslím, že kdyby byla schopna zmenšit svou produkci a snažit se o rychlejší inovaci výrobků, mohla by přežít dodnes. Takto ji v roce 2009 ruská velkoobchodní firma odkupuje. Výroba skomírá, do Ruska odjíždí stále méně kamionů bohatě zdobeného zboží. Po ničivém požáru v Rusku ředitel ze dne na den fabriku vypne. Mimochodem uprostřed páličního procesu. Nastává pak období pokusů o znovunastartování výroby i velkých podrazů. Slavkov definitivně zavírá své brány v roce 2016 navždy a od té doby budova chátrá.

Byly jsme se v ní podívat a je to skutečně mrazivý pohled. Některé části se již rozpadají, ale zároveň jsou všude pozůstatky po nedávné lidské přítomnosti. Jako kdyby ještě včera někdo lil formy a nechal si je otevřené, aby vyschly na další den. Přežahnuté zboží v policích připravené před pecí, která už tam ale není. Nalepené dekory, které už nikdo nevypálí. Krabice s nastříhanými dekory připravenými pro aplikaci. Celé zakonzervované v rozpadající se a mrtvolně tiché budově.

Rok 2016 by byl smrtícím, nebýt výrazně zarputilé postavy výrobního ředitele Michala Prokopa. Ten se odmítá vzdát a založí v roce 2017 s několika společníky firmu Schlaggenwald v Přešticích u Plzně, která přežila do března 2021, ve které jsme byli na oné letní praxi.

Jeho nezlomnost nás velkou měrou inspirovala k založení Kopřivaldu. Neznám člověka s větším západem pro věc. Silou své vložené energie nedovolí odkazu Horního Slavkova zapadnout. Od manufakturní výroby samotné jsme se posunuly volnějším směrem, protože nutnost odbytu svazuje ruce. Částečně souhlasím s historičností porcelánu, hlavně kvůli zrychlení doby. Vyžaduje svůj čas a myslím si, že by bylo lépe, kdyby se ho vyrábělo méně a stal se okrajovějším, ale zůstala v něm velká část lidského doteku. Bez něj nemůže vzniknout.

Bohatá historie je nosná v řemeslném umu a estetických formách. Ve shrnutí vidím jasné úspěchy 1. poloviny 19. století, poté plodná 30. léta a do třetice léta 60. v bruselském stylu. Chybu ve směřování (nejen) slavkovské manufaktury vidím v nedostatečné vzdělanosti pracovníků v oboru designu.

Mé produkty si volí jednoduché užité funkce, kterým chtějí dostat. Historie je v nich vepsána dlouze ozkoušenými tvarovými zákonitostmi a podvědomě jsou inspirovány již viděnými tvary. V návrzích se věnuji i redesignu, jako cestě k novým formám v dopodrobna prozkoumaném užitém tvarosloví. Využívám fungujících principů a tvarů a přetvářím je pro dnešní oko. Pro něj jsem prozkoumala českou nabídku porcelánu.

» *Rešerše současné výroby*

Na přelomu tisíciletí zkrachovalo několik porcelánových kolosů a jejich majetek se dostal do insolvenčního řízení. Některé firmy se sice opět vzpamatovaly, ale velkoobchodníci nakoupili za malé částky velkou zásobu výrobků z „bílých“ skladů (zboží ve fabrice připravené k expedici) a tuto nekonečnou zásobu můžeme vidět v přeplněných vitrínách s nápisy „český porcelán“ / „sklo a porcelán“ / „porcelánový svět“. Tato přeplněnost sráží ceny nových výrobků velmi nízko, společně s trendem Ikea a objemu vyráběného zboží.

Proto pokud chce člověk něco prodat na českém trhu s porcelánem, musí vynaložit obrovské úsilí a vyvinout dobrou reklamu a myšlenku. Myšlenka prodává, samotný tvar již méně. V novém miléniu se pozornost od tohoto materiálu odklonila a lidé požadují užité vlastnosti nad vizuální stránkou.

Na druhou stranu samotní výrobci dosti těžkopádně drží krok se světovými trendy a svěží přístupy spočítám na prstech ruky. Pro spotřebitele je nabídka málo pestrá a již mnohokrát viděná.

Schlaggenwald:

Odnož zaniklého Horního Slavkova, fungující donedávna (před druhou vlnou pandemie covid-19) v malé výrobní hale v Přešticích. Pro produkty byly použity staré formy ze Slavkova (Obr. 13 a 14) a zhotovované zakázky pro třetí strany. Pokračovali v podglazurní dekoraci ocelotiskem – slavkovským technologickým dědictvím. Vyniká svou křehkostí v nestejněměrném přenesení motivu na výrobek a jemným rozpitím díky přelití glazurou. V této manufaktuře jsme s Veronikou Zálešákovou strávily svou letní praxi, která, jak píše výše, nás podnítila v zájmu o současnou malosériovou výrobu.

Přesunutí řízku porcelánky do Přeštic a pokračování ve výrobě je skvělá myšlenka, která ale svým tvaroslovím a komunikací nedokázala prorazit na současný trh³. U dalších značek narážím na podobné problémy: zastaralost tvarů, nedostatečná prezentace, pomalá inovace pro současné tužby spotřebitelů a jejich nedostatečná edukace.

Bohemia porcelán Chodov³

Svou výrobu staví na několika tvarech s pestrým použitím sítotiskových dekorů. Některé i vkusně doplňují tvar. Modernější sety mají shodné s porcelánkou Thun (Obr. 16). Zajímavé je, že jejich produkce bez rozmyslu skáče mezi kýčem a střídmostí. Sortimentem, jež mě v nevkusném ráji zaujal, jsou hrnky s mnohobarevným sítotiskem sklizně ze selské zahrady a ručně malované obrazy s výjevy z ročních období (Obr. 15), porcelánové včetně rámu⁴.

G. Benedikt⁴

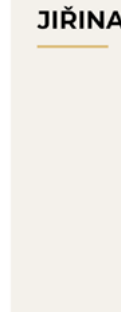
Firma specializovaná na hotelový porcelán (Obr. 18). Je úspěšným příkladem zařazení na trh, otevřeného vedení a přizpůsobivosti dnešní době. Koupila několik menších rakouských porcelánek a vytvořila „Benedikt group“. Jejich webová prezentace je čistá se současnými fotkami (produktové i moodové), tvarové řady se povětšinou drží současných trendů (Obr. 17) a celek působí sebejistě⁵.

Český porcelán a.s., Dubí⁵

Tato firma má těžký úděl skrze modrotiskový cibulákový dekor. Stále to je její hlavní výrobní řada a již od začátku 21. století se snaží o inovaci dekoru, osvěžení, nové vyznění. Zdařilé práce vytvořil Jiří Pelc

Obr.13, edice Modrý svět, Schlaggenwald

Obr.14, tvar Maya, Schlaggenwald

Obr.15 obraz Zima, Bohemia porcelán

Obr.16 sada Exe, Bohemia porcelán

Obr.17 sada Granit, G. Benedikt group

Obr.18 Es Klasse, G. Benedikt group

Obr.19 Dětská sada, Český porcelán a.s.

Obr.20 Jiří Pelc, Český porcelán a.s.

3 KRYLOVÁ, Alexandra. *Bohemia porcelán 1987* [online]. ČR, 2014 [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <https://www.bohemiaporcelan.cz/o-nas.htm>

4 G. Benedikt [online]. ČR: *G. Benedikt group*, 2020 [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <https://gbenediktgroup.com/cz/>

5 Český porcelán a.s. [online]. ČR: *Český porcelán*, 2015 [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <https://cesky.porcelan.cz/>

Obr.21 Solo Antonín Tomášek a David Síla, R. Kämpf

Obr.22, Léna Brauner, R. Kämpf

Obr.25 Mísa zadělávací, Thun

Obr.26 Zapékací mísa, Thun

Obr.23 Beethoven Jiří Laštovička, Atelier Lesov

Obr.24 Česká zima, Atelier Lesov

Obr.27 jídelní sada Tom, Thun

tvary^{XIII}.

Thun⁸

Ze všech porcelánek v Čechách svou produkcí neklasičtější. Stále má ve výrobě zařazené objemné sady včetně terin, slánek a držadel na ubrousky. Jeho modernějšími snahami jsou tvary Tom a Coup (Obr. 27) z těch povedených. Jinak ho tvrdě zasáhlo i období kolem roku 2000 s opravdu přelomovými designovými řešeními. Z jejich produkce čerpám některé mi blízké tvary, které redesignuji. Jedná se o zapékací mísy (Obr. 26) a mísy na zadělávání těsta (Obr. 25)^{XIV}.

(Obr. 20)^{XI}, čeští zákazníci jsou však již cibulákem znuděni a nejeví zájem. Ironií je, že většina cibulákové produkce nyní směřuje na východ, zpátky do asijských zemí, kde má cibulákový vzor svůj prapůvod. Jeho velkým kladem je pro mne to, že se jedná o dekor podgazurní, tedy principiálně shodný s tím, který používali ve Schlaggenwaldu a který chceme s Veronikou oživit.

Rudolf Kämpf⁶

Manufaktura, která se otevřela spolupráci a prezentuje se jako luxusní výrobce. V minulém roce uvedla kávovou sadu (Obr. 21) od Antonína Tomáška a Davida Síly^{XII}, která je ucelená grafikou a prezentací na sociálních sítích. Dále spolupracují s ilustrátorkou Lénou Brauner (Obr. 22), která pro ně vytvořila ilustrace na jeden jejich zavedený typ šálku. Jsou třešničkou na přešlehačkováném dortu, rokoko stále žije.

Atelier Lesov⁷

Za komunismu, kdy byly závody sdružené dohromady, byl Lesov studiem vyvíjejícím nové výrobky, které se pak vyráběly v ostatních porcelánkách. V jejich produkci je znát dlouhé působení ak. sochaře Jiřího Laštovičky (Obr. 23), vyráběné exkluzivní sady jsou sice řemeslně dokonalé, ale vkusnému porcelánu daleké (Obr. 24) a často vidím materiál znásilněný do šílených

6 Rudolf Kämpf [online]. ČR: *AETO*, 2021 [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <https://rudolfkampf.cz/cs/>
 7 Atelier Lesov [online]. ČR: *Atelier Lesov*, 2015 [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <http://www.atelierlesov.cz/>
 8 Thun 1794 a.s. [online]. ČR: *Thun* [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <https://www.thun.cz/cz/info/1-o-nas.html>

Tolik k lokální produkci. Ze zahraničních výrobců bych pak mohla zmínit porcelánku Rosenthal, její směřování v 20. století ovlivňovalo výrobu v Čechách i mnoha jiných pomalejších zemích. Od roku 1961 vytvořili koncept „Rosenthal studio-line“, které do současnosti spolupracovalo na unikátních kolekcích s více než 150 umělci. Zmíním Waltera Gropia, Tapio Wirkkala, Andyho Warhola a firmu Versace.⁹

Po tomto průzkumu jsem se pustila do vytváření svých vlastních tvarových východisek, v „bezpečném“ prostoru ateliéru bez kruté ruky trhu a odbytu dovolující volné myšlení. Dokážu si představit, že vést manufakturu na porcelán není lehký úkol, ale i tak musím být kritická. Nabízený sortiment jen stahuje materiál a kulturu kolem jeho výroby do propadliště dějin.

Svémi výrobky se snažím vnést čerstvý vzduch do manufakturní produkce. Jsem otevřená některé z nich předat naše výrobky (sada Tvar č.32021) již po počáteční nákladné fázi navrhování a v průběhu prototypování.

» *Myšlenkové inspirace*

V závěru průzkumné části chci uvést několik myšlenkově blízkých počinů, ze kterých jsme se v začátku Kopřivaldu poučily a inspirovaly. Jedná se o spolupráci porcelánky Rudolf Kämpf s Antonínem Tomáškem na kávové sadě Solo. Prezentací dali důraz na důležitost jednotlivých pracovníků výroby.¹⁰

Dále jsem ocenila marketingový tah porcelánky Thun s Lidlem, kdy si mohli lidé nasbírat body z nákupů na porcelánovou sadu. Klad jsem viděla hlavně v natočené reklamě, která zachycovala pracovníky při výrobě. Sázela na současný trend ruční výroby a farmářství, doufám že dala široké veřejnosti podprahové ponětí, jak výroba porcelánu vypadá¹¹.

Zaregistrovala jsem i práci Tabla, které zprostředkovává spolupráci mezi firmami a designéry. Ti o sobě říkají: „*TABLO je nakladatelství věcí založené dvěma designéry v Praze roku 2014. Něco jsme se naučili z dědictví tradičních českých manufaktur a nyní děláme současný design.*“¹² Již zavedenou platformou pro popularizaci českého designu je Czech design, u kterého si cením především jeho dlouhodobé snahy o zvýšení obecného povědomí o funkcích a principech designu, skrze soutěže a teoretické články. Jejich cílem je také: „*Zvýšit konkurenceschopnost firem, nabídnou lepší uplatnění designérům a přinést kvalitní a funkční design všem jeho uživatelům.*“¹³

Jako poslední, ale nám velmi blízké, zmíním ještě projekt Botas 66 studentů pražské UMPRUM Jana Klosse a Jakuba Korouše. V jejich případě šlo o oživení existující české značky: „*Jeho podstatou byl redesign*

9 Rosenthal - Company history. *Rosenthal* [online]. Německo [cit. 2021-6-23]. Dostupné z: <https://www.rosenthal.de/en/info/company/the-rosenthal-company/company-history/>

10 THYN, Jiri. *Netoliko*. [online]. 2020 [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/netoliko/photos/a.1525086787782822/2626921420932681/>

11 LIDL Česká republika. *Lidl reklama – kolekce Thun* [online video]. 2020 [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_mKwojjQuDw&ab_channel=LIDL%C4%8Cesk%C3%A1republika

12 NOVOTNÝ, Jiří a Iva TATTERMUSCHOVÁ. *Tabla* [online]. Praha, 2019 [cit. 2021-6-23]. Dostupné z: <https://tabla.today/>

13 *Czechdesign* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-6-23]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/o-nas>

*modelové řady, návrh zcela nového vizuálního stylu včetně obalového řešení, a především koncept moderního lifestyleového labelu, který staví na slavné historii...*¹⁴ Podařilo se jim oživit produkci stávající výroby, jako jsme to měly v začátku v plánu i my. Velkou inspirací nám byla jejich úcta k tradici a výrobě, kterou dokázali hravě přetvořit do dnešního jazyka. Synergií s osvědčeností vedení firmy, která na jejich plán kývla, dokázali za několik let vytvořit úspěšný label. V roce 2019 majitel Botas a.s. ukončil produkci značky BOTAS 66 a v současnosti se doprodávají poslední kusy.

V zahraniční inspiraci jsme s Veronikou zkoumaly firmu Bitossi. Nachází se v tradičně keramické oblasti blízko Florencie, antické kořeny jsou zde silnou inspirací. A byly ještě silnější, když Guido Bitossi v roce 1921 formoval rodinnou tradiční výrobu novým směrem. V průběhu několik dekad se mu podařilo osvobodit výrobky od klasických motivů díky tomu, že si zval slavné umělce i designéry, které nechal navrhovat nové produkty. Dlouhou dobu spolupracoval s Aldem Londi a Etorrem Sottassem. Dále pak s Benjaminem Hubertem, Arikem Levim a mnohými dalšími umělci v kratších časových úsecích. Na tom si založil úspěšnou tvář firmy, která zvládá hbitě reagovat na současné trendy a díky své dlouhé rodinné tradici je zařazena na seznam historicky italských společností.¹⁵

» *Východisko*

S vědomím všech těchto projektů Kopřivald směřujeme volněji než porcelánovou manufakturu. Nesnažíme se o design a jeho uplatnění ve výrobě a na trhu, ale o debatu nad tématem, umělecké reakce na ni, workshopy a kurzy.

Výrobky jídelní sady jsou inspirovány dlouhou historií, ale nejsou na ni úzce navázány a zaměřují aktuálnější pohled na používání nádobí (univerzálnost použití, volný výběr kombinací do sady). Svými detaily (spodní značky) naznačují ruční výrobu.

Kopřivald

Ucelený koncept Kopřivaldu spočívá v přitažení pozornosti na českou porcelánovou výrobu. Dává prostor k obdivu nad její bohatou historií a naději k jejímu oživení, nebo alespoň místo pro důstojnou pohřební hostinu. Hlavní ambicí je pozastavení se a vytvoření prostoru pro diskuzi nad zašlou pýchou českého porcelánu, možnosti debatovat proč se tak stalo a co ní můžeme získat, stejně tak jako mezioborové hovory o otázkách porcelánu a otevření úzkého a velmi specializovaného společenství veřejnosti.

Ocitly jsme se v momentě, kdy se zdá, že obor, který studujeme, nemá příliš světlých vyhlídek do budoucna a specializace se uzavírá do bubliny ateliéru. Není mnoho míst, kam by po škole člověk mohl jít pracovat s porcelánem, nejdostupnější cestou je založit si vlastní dílnu a v ní se snažit o smysluplnou produkci. Porcelánu nastal čas obrovských změn s nejistým vyústěním. Chci touto prací upozornit na obrovskou energii nahromaděnou za uplynulá dvě staletí aktivní produkce, zabojevat o její pokračování,

14 *Botas 66* [online]. Praha: B TEAM, 2018 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: <https://www.bteam.cz/botas66/>

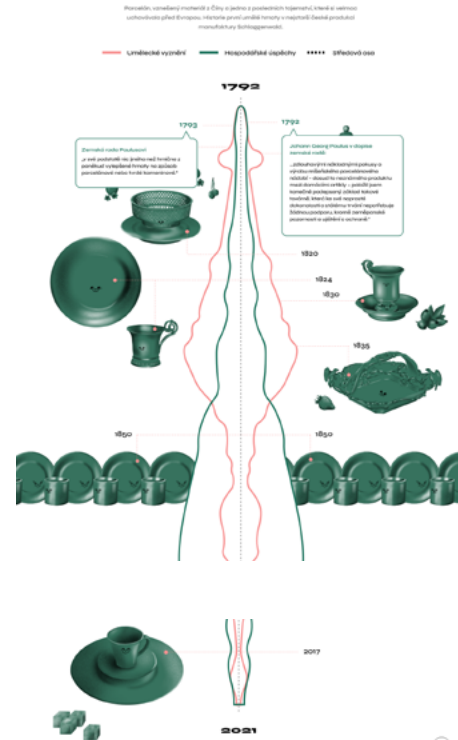
15 *Bitossi* [online]. Firenze: Bitossi Ceramiche, 2019 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: <https://www.bitossiceramiche.it/en/company>

Kopřivald

Kopřivald je porcelánová edice v myšlence Kopřivald z porcelánu, který se vžil v letech 1920-1930 v porcelánové výrobě. Jedná se o edici, která má být nejen krásná, ale i praktická. Kopřivald je edice, která má být nejen krásná, ale i praktická. Kopřivald je edice, která má být nejen krásná, ale i praktická.

**Horní Slavkov
časová osa**

vnést aktivitu do kruhu přátel Horního Slavkova i jiných českých porcelánových veličanů, a případně se alespoň důstojně rozloučit s jejím kouzlem a unikátem. Možná to, co se nyní zdá být skomíráním může být zkouškou ohněm – živlem, který je porcelánu tak blízký – a radikálním řezem k oživení rozmělněné produkce, která hojně čerpá z bohaté historie, ale málo dokáže vystoupit ze svého stínu.

Kopřivald není porcelánkou, produkující výrobky na trh. Kopřivald je vzpomínkou na porcelánku padlou (Schlaggenwald) a jejím virtuálním pokračováním, jejím duchem. Místo setkávání projektů, které se kolem témat manufakturní výroby, porcelánu, tradice točí.

Chtěly jsme vytvořit prostor pro spolupráci mladých autorů a otevření diskuze o porcelánu. Prvním krokem je spolupráce na úrovni fakulty. Tou jsme se snažily Kopřivald udělat schopným vnější prezentace.

Prvním z projektů této platformy pro diskuzi a umělecké či designérské vyjádření jsou porcelánové kusy našich bakalářských prací, Tvar č.32021. Pojaly jsme porcelán za svědka stolování mnoha generací. Aby svědčil při rozsudku o důležitosti jídelní etikety a společném času stráveném při jídle. Svědčil proti polotovarům a plastovým táckům, proti vážnoucí komunikaci uvnitř rodin.

Tvar č. 32021 nás přirozeně dovedl k myšlence „stínové manufaktury“ – Křivaldu. Jeho podstatou je zapojení druhých a horších jakostí¹⁶ do sortimentu výroby. Jedním z diskutabilních problémů keramické produkce je velká „zmetkovost“, tedy objem nepovedených kusů výroby oproti konečným prodejným. Plýtvání energií, časem a zdroji jsme v našem případě vyřešily Křivaldem, který pod svá ochranná křídla bere všechny handicapované kusy, co by jinak skončily na smetišti za porcelánkou a rozemleté v silnici.

» *Komunikace projektu*

Kopřivald je od samého začátku o spolupráci. Do procesu vytváření jsme zapojily několik lidí na úrovni fakulty. Snažily jsme se rozdělit odbornosti mezi správné experty a zprostředkovat zkušenost spolupráce nám i jim. Tato část práce byla pro mne velmi přínosná a mám z ní mnoho k poučení. Díky sdílení myšlenky s dalšími lidmi jsem si ji utříbila a vyjasnila, jejich zpětné vazby mě zase přiměly nahlížet na ni z nových úhlů.

Myšlenku Kopřivaldu komunikujeme webovou stránkou¹⁷ a do budoucna k ní

Obr. 28 návrh domovské stránky Kopřivaldu, design Kristýna Kubašta, ilustrace Jana Jarošová

16 Jakost výrobků kontroluje specializovaný pracovník výroby, který hledí na: kazy ve hmotě, vlasové trhliny, oslzy glazury, křivost výrobku a mnoho dalšího

17 kopřivald.cz

přibude prezentace na sociálních sítích. Pro jednotlivé projekty autorů (Tvar č.32021) budou vznikat katalogy. Jejich prezentace je zahrnuta i do webové stránky – budou přibývat do samostatných záložek.

V začátku jsme vypsaly opencall, který byl určen pro:

- Grafického designéra – vizuální identita projektu, webové stránky (Kristýna Kubašta)
- Grafika – ocelorytové dekorace pro Tvar č.32021 (Mikuláš Kalný)
- Fotografa – moodové, produktové fotografie produktů Tvar č.32021 (Marie Sedelmayerová)

K nim jsme přidaly ještě ilustrátorku Janu Jarošovou, která tvořila logo projektu a ilustrace na webovou stránku, za jejíž hladké fungování vdčíme programátorovi Štěpánu Ševčikovi.

Logo zdůrazňuje hlavní živel keramiky – plamen, který hmotu transformuje. Hravým způsobem jej spojuje se samotným názvem platformy – v symbolu kopřivového listu. Kopřiva je pro nás symbolem zarůstání a zaplevelení Horního Slavkova i samotné manufakturní výroby. Její použití v názvu pro vytvoření česko-německé složenina naznačuje geografické položení na kraji republiky, v pohnutých Sudetech, a spjatost těchto dvou národů. Odkazuje též na původní název porcelánky, ze které jsme se inspirovaly. Ten je složen ze dvou německých slov: schlagg (dobýt, těžít) a wald (les). Kolem Horního Slavkova je hojný výskyt dolů a lomů, podloží je bohaté na minerály.

Web (Obr. 28) je stavěný jako dlouhá „scrollovací“ stránka^{xv}. V hlavičce je krátký text o myšlence Kopřivaldu, následuje časová osa fungování naší inspirace – Schlaggenwaldu (dříve Haas & Czjzek). Svou dynamikou zobrazuje úspěšná období porcelánky ve dvou kritériích: estetice a hospodářském úspěchu. Vizuálně je inspirovaná zvukovou frekvencí – čím dále je od středové osy, tím více byla porcelánka „hlasitější“, tím cíce se jí dařilo a bylo o ní slyšet. Při ose jsou ilustrované zajímavé a nosné tvary z historie výroby a pod datумы se návštěvník může dozvědět úryvky z důležitých milníků historie značky.¹⁸ Osa historie končí rokem 2021. Poté na ni navazujeme my.

Následuje uvedení projektu Tvar č.32021. k němu se pojí proklik na samostatnou stránku s jeho podrobnější prezentací. Stejným stylem budou uvozeny i další budoucí projekty – s prokliky k jejich záložkám.

Podrobné informace a širší výběr fotografií z rukou Marie Sedelmayerové budou k vidění v katalogu, který k Tvaru č.32021 vznikne. O jeho grafickou podobu se postará opět Kristýna Kubašta. Formát katalogu chceme uplatnit pro všechny další projekty Kopřivaldu, přesnou podobu však necháme na jednotlivých autorech.

18 HEJDOVÁ, Dagmar a Jan MERGL. *Slavkovský porcelán od roku 1792 - 1992*. Sokolov: Okresní muzeum Sokolov, 2002. ISBN 80-86630-00-5.

» *Vize*

Do budoucna máme několik směrů, kterými by se Kopřivald mohl ubírat.

Chceme vytvořit workshopy pro ateliéry vysokých i středních škol s pracovníky výroby (malování, lití, glazování) a také rozvinout debatu nad tématem řemeslo – design – umění. Tyto tři pojmy jsou si v keramice velice blízké a chtěla bych je přesněji specifikovat a představit veřejnosti. Myslím, že je potřebné zužovat si a specifikovat tak komplexní a složitý pojem jako je design. Připadá mi nedostatečně vysvětlovaný a tím pádem i nedoceněný a zneužívaný.

Dalším směrem je zařazení keramických produktů současných začínajících autorů pod značku Kopřivald, či Křivald (rozlišen podle jakosti výrobků).

V poslední řadě hledáme cesty pro popularizaci tématu porcelánek. V podobě komiksu, nebo symposia v nepoužívané budově porcelánky ve Slavkově. Doufám, že téma dokáže přitáhnout pozornost, jsem přesvědčená, že přichází ve správný moment.

Tvar č. 32021

Vybraly jsme si (já a Veronika Zálešáková) užité kusy, protože nám skrze vlastnosti porcelánu stále dává smysl vyrábět je z něj. V historii se tomuto materiálu nejdříve dařilo být uměleckým a luxusním, ale postupem času zlidověl a podřídil se požadavkům kupujících, čímž jeho umělecká kvalita poklesla a zapadl do užitého sektoru. Jednotlivé produkty byly v porcelánkách označovány katalogovým číslem – Tvar č. xxxx – plus názvem pro externí prezentaci. (např. Tvar č. 2370 Simona). Nádobí zůstává dodnes jeho hlavním využitím.

V průběhu 20. století jen pár krátkých období prosvětlovalo temné časy kvality užitého porcelánového výrobku, z čehož se dodnes nevzpamatoval. S Tvarem č. 32021 vstupujeme do proluky nabídky manufaktur v Čechách (viz. Rešerše současné výroby). Vytváříme arzenál výrobků s ohledem na smýšlení současných uživatelů. Pokládaly jsme si otázky: Ve kterých momentech je porcelán stěží nahraditelný jiným materiálem? Pro jaké účely se nejvíce hodí?

Vznikla kompatibilní sada rozložitelná do několika koncepčních řad. Spojují ji tvarové a myšlenkové vzpomínky na historii slavkovské výroby a ocelotiskové dekorace vytvořené Mikulášem Kalným.

» *Sady*

Václav – Manka Lustigová

Lumír a Čestmír – Manka Lustigová

Kilián – Veronika Zálešáková

František – Veronika Zálešáková

Rostislav – Mikuláš Kalný

» Podhoubí výrobků

Chci přispět k estetice stolování a přitáhnout lidi ke společnému jídlu, chci abyste zvali přátele na večeři. Vytvářím nádobí, které podněcuje k setkávání. Velké kusy, pro které je třeba většího měřítka dílny / manu-fakturní produkce, na rozdíl od drobného nádobí, které se vyskytuje v dobré kvalitě od malých výrobců v jejich dílnách. Formální vzhled jednotlivých kusů jsem navrhla díky revizi existujících produktů, mantinely pro design jsem odvozovala od jejich funkčnosti a tužeb potenciálních uživatelů. Redesign byl jedním z principů a východiskem mých environmentálních zásad. Konstatování, že všechny výborné užité tvary již byly vyrobeny a můžeme z nich čerpat.

Jako potenciální uživatele jsem brala obyvatele České republiky do 40 let, tedy generaci X (pozdní), mileniály a generaci Y, nad kterými jsem přemýšlela po dvěma kritérii: bydlení (s ním podvědomě spojeným i způsobem smýšlení – hodnotovým žebříčkem) a trendy.

Bydlení mě zajímalo v souvislosti s vybavením domácnosti, jak se mění požadavky uživatelů na zařité funkce nádobí. Porcelánky s těmito změnami chabě drží krok. Stále můžeme vidět buď rozsáhlé servisy s terinami a držáky na ubrousky, nebo jeden princip tvarosloví v rámci sady a jeden opakující se dekor.

Bydlení je pro mileniály a generaci Y, jedním z nevíce diskutovaných témat v Česku i ve světě¹⁹. Krize bydlení je palčivou asi pro 2/3 mladých v Čechách²⁰, výrazně rozděluje českou společnost, české domácnosti. Doufám, že naléhavost tohoto tématu bude hybnou silou pro změnu zařitých pravidel společnosti (legislativní změny kvůli progresivně se rozvíjejícím businessovým metodám, solidárnost mezi občany, problémy nadprodukce, ...), avšak pro nádobí je to příliš velké sousto. Porcelán mé bakalářské práce nemá ambici být sociálním médiem, ale tvořím ho s vědomím současné situace.

Všimla jsem si v ní několika trendů. Singles, neboli dospělí jednotlivci, nepostrádající partnera. Sdílení studentské bydlení se svými vlastními cestami „realitních kancelářích“ na sociálních sítích. Sociálně zabezpečení mladí lidé, žijící v nemovitostech zakoupených rodiči. Komunity kolem městských částí, kde si lidé sdílí věci i zkušenosti. Komunitní domy a způsoby bytových družstev. Všechny zmiňované patří movitější skupině obyvatel. U sociálně slabší části obyvatelstva jsem žádné studie o trendech nenašla, ale doufám, že budou projektem osloveni i tak.

Lokální produkce a kvalitní materiál jsou ale přeci jen úrovněmi, které si každý nemůže dovolit. Estetika může být řešena až po uspokojení základních potřeb. Nesnažím se o dosažitelnost pro všechny, zvolila jsem vlastní představu zákazníka, který se zajímá o své okolí a rád se obklopí kvalitními kusy. V komunistickém Československu estetika dostala kruté rány a já bych ji ráda povznesla a podpořila lidi, kterým na ní záleží.

Na závěr charakteristiky uživatelů zařadím současné estetické trendy. Skrze „udělej si sám“ (z anglického Do it yourself, DIY) přišla do vybavení domácností svoboda vlastní kreativity a rozvíjení citlivosti v pes-

19 *Push* [film]. Malmö, 2019 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: <https://www.pushthefilm.com/>

20 ZABLOUDILOVÁ, Táňa. *Jak to mají mileniálové s bydlením? Často mizerně. Rodiče jim ale vstúpili, že stát to řešit nemusí.* *A2larm* [online]. Praha: A2, 2021, 5.5.2021 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2021/05/jak-to-maji-milenialove-s-bydlenim-casto-mizerne-rodice-jim-ale-vstipili-ze-stat-to-resit-nemusi/>

trosti. Společně s ní se otevřel trh rukodělným výrobkům na hraně naivity, kýče a "tribálnosti", související i s hledáním identity a autentičnosti v globalizovaném světě. Lidé se rádi navrací k tradicím a hledají osobitost.

S reklamami zaměřenými na individualitu a zážitek a se vzrůstající schopností lidstva vidět do budoucna (starat se o dopad svého konání, neboli schopnost environmentálního myšlení) vzrostla touha po objevování jedinečné hodnoty skrze ojedinělý úlovek vytržený z kontextu. Ve světě zaplaveném věcmi udává second-hand, bleší trh, kontejner či popelnice, vnitřní důležitost a osobní vztah v tak široké nabídce nových produktů. I proto mě nelákalo vyrábět nové tvary malého nádobí, hrnků misek a talířů.

Výstupem rešerše předcházející výrobě jednotlivých kusů je zjištění, že si nebudu existenci jednotlivých tvarů koncepčně podkládat informacemi o složení společnosti a jejím směřování. Každá generace má právo ukojit svou potřebu obklopit se krásnými věcmi jí poplatnými. Spoléhám na kouzlo krásného tvaru a materiálu, na jejich „charisma“, které podnítí uživatele k jeho používání.

Svémi kusy podporuji mladé rodiny, singles i studenty, kterým není stolování lhostejné. Kvalitní kusy do kuchyně, které díky odolnosti materiálu vydrží po několik generací, nebo sdílení mezi lidmi. Jídlo je velkou součástí našich životů a u stolu se probere spousta důležitých témat. Považuji ho za jakousi „rodinnou drbárnu“. Majestátní tvary vybízejí k setkávání u jídla a společným debatám nad různými tématy. Redesign jednotlivých užitečných nádob, které jsou současnou produkcí nabízeny, ale již příliš dlouho ve stejné

formě. Jejich formátem uctívám velkolepost a bohatost porcelánové produkce ve firmě Haas a Czjzek v Horním Slavkově.

» *Václav*

Zapékací mísy. Díky tepelné izolaci prohřívají jídlo stejnoměrně ze stran i zespodu a může v nich být servírováno na stůl. Obracím se k asociaci pečení: tvarování plátu těsta a organické linky jeho okraje, kultivace alobalu jako reliéfního dekoru. V procesu výroby keramiky koneckonců narážíme na mnoho momentů silně podobných vaření a pečení...

Organická linka menší mísy (Obr.30) je blízká čistým amorfním tvarováním severskému designu^{XVI}.

Vznikla kultivací alobalového plátu vyloženého do dna kýble a zalitého sádrou. Všechny další mísy vznikaly tvůrčím způsobem pokusů s materiály přítomnými při vaření a pečení: alobalem, pečícím papírem a potravinovou fólií.

Oválná mísa s reliéfem na dně je barokní svou monumentálností i tvarem^{XVII}. S reliéfem pracuji jako se

Obr.29 edice Václav, varianta s barevnými licími hmotami

Obr.30 edice Václav

Obr.31 zapékací mísa Václav

způsobem dekoru (Obr.31). Částečně je zalitý glazurou a v čistém tvaru vyniká živost náhodné kresby.

Oválná je i třetí mísa, jež je plátnem pro ilustrátora. Ta jediná vznikla s pomocí stroje – sádrový model byl nahrazen modelem z vyfrézovaného polyuretanu. Nahrazuji tím, jako mnoho dalších současných keramiků, precizní a náročnou práci modeléra. Ten se zabýval ve výrobě pouze prací se sádrou a taková zručnost se budovala celý život.

Produkty vznikaly litím na jádro, jedná se o (v mém případě) dvoudílnou formu, do jejíž mezery liji skrze nalévací otvory („nalejváky“) hmotu. V manuální výrobě by se zapékací mísy vyráběly stejnou technikou. Technologii podtrhuje varianta mís z barevných licích hmot (Obr.29). Několik barev se v živých strukturách mísí a barvy zvýrazňují nalévací otvory, jež jsou za běžných okolností – v bílé variantě – naopak co nejvíce upozadovány a problém jejich zaretušování je nadlidským úkonem. (v produkci jsou považovány za vadu – když je vidím v ploše dna nebo zespodu).

Mísy mají v místě nalévacího otvoru razítko s mým iniciálem. Tento detail podporuje způsob ruční výroby a dává najevo lidský dotek. Toto označení jsem použila i u „kontranožky“ (přidané nožky, která drží rovnou plochu dna) Lumíra a Čestmíra.

» *Lumír a Čestmír*

Pocta velkým mísám na zadělávání těsta. Inspirací mi byl bytelný porcelánový kus s kanelami, redesignuji původní tvarování ze 30. let. Mísu jsem vídala doma odmala a dodnes ji vyrábí porcelánka Thun (viz. Rešerše současné výroby). Jelikož nejsem tak zručná modelérka, abych dokázala kanely vykrouhat do sádry, zvolila jsem si metodu 3D tisku. Kanelování vzniklo prolínáním dvou tvarů – čistě rotačního a vlnitého.

Při navrhování jsem možné varianty reliéfů zkoušela v malých měřítkách. Příliš drobné reliéfy a prolínání zalije glazura a některé prolínací tvary tím pádem zaniknou, nebo působí zcela jinak než na obrazovce počítače. Prototypováním jsem získala několik tvarů malých misek, zmenšenin budoucích finálních modelů^{XVIII}. Tyto prototypy mě svou pestrostí tvarů a drobným měřítkem přesvědčily, že ač jsou

Obr.32 Mísa Čestmír

Obr.33 Mísa Lumír

Obr.34 Mísy Lumír a Čestmír

pouhým zhmotněním procesu výroby, zaslouží si být součástí konečné sady (Obr. 33). Dohromady působí jako hejno malých žlutých kuřátek kolem mámy kvočny. S objemem či užitnými proporcemi jsem u nich nekalkulovala, nechtěla jsem kultivovat jejich spontánní vznik. Právě svou náhodností mě nejvíce baví.

Do velkého měřítka jsem dovedla mísy dvě. Čestmír^{xix} je zakutálněním tvarosloví 30. let, ráda bych jím ocenila jeho genialitu (Obr. 32). Jeho výrobu kvůli velikosti modelu provázelo mnoho úskalí. V průměru má 31 cm, výšku 11 cm, váhu 2,2kg. Stejně tak stála Čestmírova výroba spoustu energie i polovinu ateliéru, která se vystřídala u jeho obracení, nošení a rozkládání. Tvar je otevřený, aby se v něm dobře hnětlo těsto, vnější reliéf má vyvážený rytmus kyvadla. Jeho velkou výhodou je funkce žeber – drží tvar, aby se málo křivil při výpalu (Obr. 41).

Lumír^{xx} má průměr 24 cm, výšku 10 cm a váží 1,5kg. Jeho reliéf asociuje geometrickou secesi (Obr. 33). Je variací na kameninové geometrické tvary mis 30.let. Velikostí nabízí variantu pro menší rodiny a každodenní použití.

Při výrobě^{xxi} jsem se střetla s technologickými limity 3D tisku. Model Čestmíra má v průměru 360 mm, nejdříve jsem chtěla tisknout celý tvar, ale nakonec jsem ho musela rozdělit na čtvrtiny a připravit pro konstrukční spojení šrouby. Druhým limitem byla velikost dat. Pro modelování jsem používala program Rhinoceros, který pracuje s křivkami. Postup práce by měl být: křivková kostra, vznik ploch, vznik těles. Mým způsobem (neznalé) práce bylo vytvoření dvou ploch, které se navzájem protínaly a tím tvořily kanelování. Pro rhinoceros to byl postup generující chyby a odchylky (neumí dobře stříhat plochu plochou) a tudíž finální těleso bylo obrovské daty, a ještě obsahovalo chyby (okem neviditelné). 3D tiskárna se nakonec v rámci menšího tisku čtvrtin zvládla s daty poprat a tisk byl jemný a čistý. Jednotlivé čtvrtiny

jsem spojila šrouby (Obr. 39). Poté jsem vnější tvar zalila do sádry – tak vznikl první díl formy na jádro. Do ní jsem nalila porcelán, po vytvoření požadovaného střepu (16 mm) jsem ho zalila sádrou a vznikl mi druhý díl formy – jádro. To jsem nakonec musela stáhnout na sádrařském kruhu do čistého vnitřního tvaru mísy (Obr. 40).

Model Lumíra jsem též čtvrtila, ale jednotlivé části již byly z obou stran finálními. Model jsem tedy natupo slepila (Herkules, izolepa), zalila sádrou nejprve zvnějšku a poté i zevnitř.

» *Rostislav*

Edice Rostislav opěvuje způsob ocelotiskové dekorace. Již jsem zmiňovala, že je technologií dekorace cibuláku dodnes vyráběném v porcelánce v Dubí (používají slovo modrotisk), i když u nich již ve zjednodušené variantě podglazurního sítotisku.

Stejnou dekorační metodu používali i v Horním Slavkově – ve své době (19. století) byla naopak zlevněním malířské dekorace porcelánu. Některé části motivů byly celotištěné, nebo předtištěné pro malíře jako omalovánky. Dnes je hlavní dekorační metodou sítotisk. Nelíbí se mi, protože jeho ostrost a přesnost často narušuje tvar. Mnoho sítotiskových dekorů působí jako velikonoční samolepka na vajíčku, avšak jsou stále nejrychlejším způsobem inovace výroby v porcelánce. Na stejný tvar aplikují různé dekorace, příliš často však nesouzní s tvarem samotným.

Pro dekoraci rozlišujeme zažhací a vtavné barvy, první z nich se nižším výpalem přilepí na glazuru a prstem je cítíme. Druhé se vyšší teplotou vtaví do glazury a při dotyku je necítíme.

Dalším způsobem dekorace může být i reliéf. Tento způsob používám pro jednu ze zapékacích mis a mísy na zadělávání

Obr. 35 a 36 Rostislav, dekor Mikuláš Kalný

těsta by se daly nazvat také „dekorované“ reliéfem. Ač již výrazněji vystupuje z plochy a udává jisté vlastnosti tvaru, stále ho vizuálně příliš nemění a celostním pohledem můžeme vidět základní tvar.

Specifikace ocelotisku

Jako způsob dekorace hodný pozornosti jsme si vybraly ocelotisk, protože přináší svým přirozeným vzhledem několik těžce nahraditelných kvalit. Jelikož se jedná o podglazurní dekoraci, přelitím glazurou se motiv lehce rozpije a rozmlží, čímž získá na působivosti. Druhou kvalitou je nestejná linka, jež vzniká při procesu přenášení. Podobný efekt můžeme docílit podglazurním sítotiskovým obtiskem (na přežahlý střep). Jeho živost je ale menší.

V ocelotisku se motiv přenáší na přežahlý, tedy jednou na 850°C vypálený tvar. Proces probíhá jako hlubotisková grafická technika, navíc na vyhřívaném stole. Vyrytý či vyleptaný motiv do ocelové desky se zatře barvou, okolí se vyčistí a na vyčištěnou plochu desky se přitiskne namočený tenký cigaretový papír. Vyhřátá deska projede lisem a na papír se vtlačí barva z motivu. Deska se poté přemístí zpátky na nahřívací stůl, čímž se tenký papírek vysuší a můžeme jej odlepit z desky. Ještě vlhká barva na papíře se přiloží na přežahlý výrobek a přitiskne filcem. V druhé fázi se pak natupuje na tvar navlhčenou houbičkou. Barevný motiv se přenese na tvar, papír se odstraní. Přitom se často nepřenese dokonale celý motiv, ale drobné části zůstanou na papíře, čímž vznikají ony kouzelné nepřesnosti v linkách. Nadekorovaný tvar se znovu přežahne, jelikož je barva mastná a glazura by na ní nedržela. Poté se naglazuje a finálně vypálí na vysoko.

V celé republice je v současnosti jen jedno místo, kde umí nanášet motivy a namíchat správnou barvu. Je jím porcelánka v Dubí a právě tam jsme také my produkty odecorovaly.

Pro vytvoření ocelotiskových motivů (Obr. 35 a 36) jsme oslovily Mikuláše Kalného z ateliéru grafiky. Rozhodl se vycházet z tradičních květinových motivů hojně v minulosti používaných. Zaměřil se na ně velmi zblízka, začal vytvářet stylizované struktury jako makropohledy do stavby rostlin. Techniku leptání akcentuje stavbou motivu, dynamicky se z plné struktury tiší a mizí do ztracena. Můžeme tak tušit některé namáčení v kyselinové lázni, různé časy působení kyseliny na ocel^{XXII}.

Závěr

Svou bakalářskou prací na téma Everyday design jsem se pustila do průzkumu současné manufakturní produkce v Čechách. Mým cílem bylo osvěžení produkce a otevření tématu porcelánek. Obojí se mi spojilo v konceptu Kopřivaldu, který jsem s Veronikou Zálešákovou vytvořila jako platformu pro diskuzi a mezioborovou spolupráci. Spolupráci jsme navázaly již v rámci tvorby Kopřivaldu i jeho prvního projektu, naší bakalářské jídelní sady Tvar č.32021. Pracovaly jsme společně na konceptu Kopřivaldu i jídelní sadě. Za Kopřivald jsme ještě komunikovaly s několika dalšími autory. Díky komplexnosti ve spolupráci jsem se naučila práci v tvůrčí skupině a srozumitelnému komunikování vizí a nápadů. Náročnými momenty pro mě bylo dodržování stanovených časových deadlinů a jejich vyžadování na ostatních, stejně tak jako jejich smysluplné a reálné nastavování. Obdobně těžké bylo i balancování volnosti a přesného vedení ve směřování ostatních nápadů pro Kopřivald v oblastech jednotlivých spoluprací.

Kopřivald je konceptem roubování, který funguje jen za předpokladu zapojení dalších autorů zvenčí. Jako virtuální – myšlená manufaktura navazuje na porcelánku Schlaggenwald, která zase byla pokračováním Slavkovské manufaktury Haas & Czjzek. Bude fungovat, když vzniknou další projekty v různých médiích řešící podobné otázky a témata, jinak zkrachuje jako jeho předchůdci. Ta témata jsou: umístění manufakturní porcelánové produkce v současné společnosti, aktualizace tvarů pro širokou veřejnost, edukace společnosti s vizí zhodnocení ruční práce a času, který si žádá.

Tvar č.32021 je odpovědí na současné postavení porcelánu v domácnosti. Staví na odív jednu komplexní sadu nádobí, která je volně kombinovatelná (Obr. 42 - 45)^{XXIII}. Jídlo jako společenská událost, estetikou vyjádřená úcta k němu (Obr. 46 -)^{XXIV}. Při výrobě jsme si vyzkoušely lehký odvar manufakturní práce, protože jsme produkovaly velký počet a velké kusy. Silnou zkušeností byla i návštěva Dubí pro ocelotiskovou dekoraci a zacházení s touto technikou.

Mohu říci, že jsem téma své práce, Everyday design, převedla do podoby „to design every day“. Práce byla velmi intenzivní a s dosaženou úrovní jsem spokojená. Dokázaly jsme vytvořit vnější prezentaci projektu – webovou stránku Kopřivaldu a dotáhnout naše bakalářské výrobky – Tvar č.32021 – do uspokojivých prototypových kvalit. Každá jsme pracovala na svých výrobcích a jejich přesné tvarosloví jsme konzultovaly jen okrajově. I přesto přirozeně vznikly kusy, které tvoří jednu soudržnou skupinu. Brzy se ukáže, jestli naše představy vzniklé za pandemické situace v ateliéru jsou schopny samostatně přežít venku ve světě.

Do budoucna bych ráda produkty dokončila, protože u všech nacházím drobné technologické nedokonalosti. Ocelotiskové motivy se nám podařilo v daném čase nanést na první pokus, ale některé z nich jsou opravdu hrubé prvotiny a na vylepšení jejich kvality je třeba dále pracovat.

Resumé

My bachelor thesis is dedicated to manufactural tradition of porcelain making in Czech republic. The initial experience was practice in Schlaggenwald porcelain manufactory which I undertook with friend of mine, Veronika Zálešáková. From this experience grew three essential topics for the project: manufactory, cooperation and dining set. We decided to create Kopřivald, „virtual manufactory“ together. A manufactory which will be a platform to set up a discussion about porcelain making and current production. It is possible way for fading industry to stay alive or a space for discussion how to transform itself into another shape. An attempt to answer bunch of questions which have been appearing in my mind during studies of the field of porcelain.

The first project of Kopřivald, virtual manufactory are our (Manka Lustigová, Veronika Zálešáková) bachelor works. They are united under a dining set called The Shape no. 32021 (it comes from traditional naming in czech manufactories). Porcelain is known for its great properties for cooking and serving meals, thus we tried to make more up-to-date dishes than the factories are able to offer today users. The main aim of the set is to be freely combinable and to have several ways of usage.

I have chosen few types of vessels and redesigned them or created new designs. I chose these, which are significant for manufactural production and cannot be easily made in a small studio.

Due to the process we went through, I would transfer the work theme „Everyday design“ into „to design every day“. I cooperated with my friend Veronika Zálešáková, few students from our school and an external artist. The act of cooperation was very intense and informative in many ways. The whole structure we made is complex and self-confident. I hope it will live as freely as we imagined during constructing it and I am looking forward working on another projects under the brand Kopřivald.

Obr. 45

Obr. 46

Obr. 47

Obr. 48

Poděkování

Úplným závěrem bych ráda poděkovala mnohým, bez kterých by má práce v její současné podobě nevznikla.

Veronice Zálešákové, která mě přibrzdžovala od zbytečné zbrklosti a jejíž citlivost a vášně pro materiál mi odkryly mnohé.

Gabrielu Vachovi za nadhled a detailní pozornost.

Markétě Kalivodové, bez níž bych nebyla schopná produkty dotáhnout zdaleka k takové dokonalosti.

Lukáši Melicharovi za nadšení hledat řešení.

Michalu Prokopovi za jeho divoké historky.

Všem, kteří přímo spolupracovali na projektu, kteří vložili kousek sebe do Kopřivaldu. Mikuláši Kalnému, který se zhostil svého úkolu s odvahou. Janě Jarošové, jejíž přirozená spontánnost nám dodávala šťávu. Kristýně Kubaště za trpělivost. Marii Sedelmayerové za velkou vstřícnost a ochotu a Štěpánu Ševčíkovi za jeho pozitivní přístup a pohotovost.

V neposlední řadě Veronice, Petrovi, Hubertovi, Šimonovi a Josefovi, Jonášovi a všem bakalářkou zanedbaným kamarádům za nápady, lásku a podporu.

Obr. 49

Dokumentace pracovního postupu^{XXV}

Obr. 37 přeprava forem edice Václav

Obr.38 glazování zapékací misky Václav

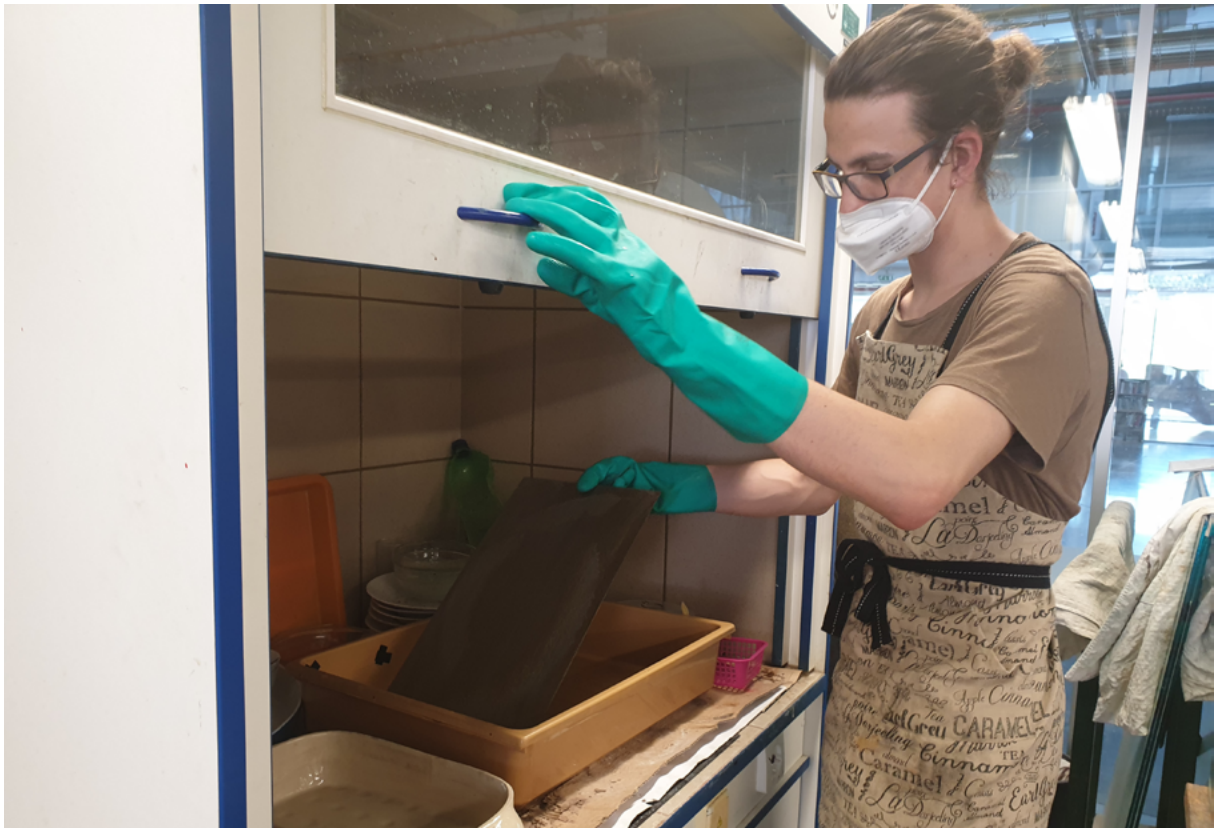
Obr.39 výroba misky Čestmír - 3D model spojený šrouby zalitý ve vnějším dílu sádrové formy

Obr.40 výroba mísy Čestmír - stáčení jádra (vnitřní části formy) na sádrařském kruhu (průměr 360 mm)

Obr. 41 hotový výlitek Čestmír v koženém stavu (před prvním výpalem)

Obr. 50 Mikuláš Kalný při procesu leptání kyselinou dusičnou

Obr. 51 Porcelánka v Dubí, dekorační dílna

Obr. 52 Porcelánka v Dubí, práce na nahřívacím stole

Obr. 53 Porcelánka v Dubí, nanášení tenkého přenosového papíru

Obr. 54 nanášení ocelotiskových dekorů v porcelánce v Dubí

Obr. 55 nanášení spodních značek Kopriválu před dekoračním výpalem výrobků

Zdroje

» Knižní a periodická literatura

KOLESÁR, Z. *Kapitoly z dějin designu. 1. vyd. Přel. K. Málková*, Praha: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2004. ISBN 80-86863-03-4.

STERLING, Bruce. *Vytváření věcí*. V Praze: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2019. Katedra. ISBN 978-80-87989-86-9.

POTTER, Norman. *Co je designér: věci, místa, sdělení*. V Praze: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2018. Katedra. ISBN 978-80-87989-58-6.

CHLÁDEK, Jiří. *Porcelán kolem nás*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1991. ISBN 80-03-00540-X.

ZAVADILOVÁ, Darina, Jan KLOSS, Jaroslav POLANECKÝ, Juraj ŠUŠKA a Česko) RETROMUSEUM (CHEB. *Když boty, tak botasky!*. Cheb: Galerie výtvarného umění v Chebu, 2016, 209 stran : ilustrace (převážně barevné), portréty, faksimile ; 27 cm. ISBN 978-80-87395-24-0.

MERGLOVÁ-PÁNKOVÁ, Lenka. *Umělecká keramika: historismus, secese, moderna : Keramická škola v Bechyni 1884-1948*. V Plzni: Západočeské muzeum, 2015. ISBN 978-80-7247-114-0.

PACHMANOVÁ, Martina, ed. *Design: aktualita, nebo věčnost?: antologie textů k teorii a dějinám designu*. V Praze: Vysoká škola umělecko-průmyslová, 2005. ISBN 80-86863-05-0.

ŠPÍS, Jiří. *Modelářství porcelánu a keramiky. 2., upr. a rozš. vyd.* Karlovy Vary: Jiří Špís, 2004. ISBN 80-239-4288-3.

BRAUNOVÁ, Dagmar. *Porcelánová tradice*. Karlovy Vary: Haas & Czjzek, 1992.

HEJDOVÁ, Dagmar a Jan MERGL. *Slavkovský porcelán od roku 1792 - 1992*. Sokolov: Okresní muzeum Sokolov, 2002. ISBN 80-86630-00-5.

» Internetové zdroje

SATÝNEK, Michal. *Analýza trhu ve vybraném regionu se zaměřením na oblast porcelánu a keramiky v kontextu diskuze o kreativních odvětvích* [online]. Plzeň, 2020 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/40247/1/Michael%20Satynek%20-%20Diplomova%20prace.pdf>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Vedoucí práce Ing. Jan Tluchoř Ph.D.

VAVŘINA, Patrik. *Československo a středoevropský design 30. let* [online]. Praha, 2009 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/77328129-Univerzita-karlova-v-praze.html>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vojtěch Lahoda, CSc.

Porcelánové servisy 50. - 90. léta. *Rukověť pro sběratele* [online]. Česká republika [cit. 2021-04-10].

Dostupné z: <http://www.rukovetprosberatele.cz/cs/1240-porcel%C3%A1nov%C3%A9-servisy-50-90-l%C3%A9ta-%C4%8Dsr.html>

ŠTULC, Jan. *Vývoj porcelánového designu v Československu v letech 1945-1965 v souvislosti s politickým, společenským a ekonomickým vývojem v zemi* [online]. Praha, 2009 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/144316032.pdf>. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vojtěch Lahoda, Csc.

Generace XYZ. *Gradua* [online]. Praha: Gradua, 2015, 2016 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: <https://www.gradua.cz/blog/vzdelavani-zamestnacu/generace-xyz.html>

Haas & Czjžek - Talířek z desertní soupravy. *Moravská galerie: Sbírký on-line* [online]. [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: https://sbirky.moravska-galerie.cz/dielo/CZE:MG.U_28756

Schlaggenwald: Porcelain manufactory [online]. [cit. 2021-6-23]. Dostupné z: <https://www.schlaggenwald.cz/>

KRYLOVÁ, Alexandra. *Bohemia porcelán 1987* [online]. ČR, 2014 [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <https://www.bohemiaporcelan.cz/o-nas.htm>

G. Benedikt [online]. ČR: *G. Benedikt group*, 2020 [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <https://gbenedikt-group.com/cz/>

Český porcelán a.s. [online]. ČR: *Český porcelán*, 2015 [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <https://cesky.porcelan.cz/>

Rudolf Kämpf [online]. ČR: *AETO*, 2021 [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <https://rudolfkampf.cz/cs/>

Atelier Lesov [online]. ČR: *Atelier Lesov*, 2015 [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <http://www.atelierlesov.cz/>

Thun 1794 a.s. [online]. ČR: *Thun* [cit. 2021-5-9]. Dostupné z: <https://www.thun.cz/cz/info/1-o-nas.html>

Rosenthal - Company history. *Rosenthal* [online]. Německo [cit. 2021-6-23]. Dostupné z: <https://www.rosenthal.de/en/info/company/the-rosenthal-company/company-history/>

THYN, Jiri. *Netoliko* [online]. 2020 [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/netoliko/photos/a.1525086787782822/2626921420932681/>

LIDL Česká republika. *Lidl reklama – kolekce Thun* [online video]. 2020 [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_mKwojjQuDw&ab_channel=LIDL%C4%8Cesk%C3%A1republica

NOVOTNÝ, Jiří a Iva TATTERMUSCHOVÁ. *Tablo* [online]. Praha, 2019 [cit. 2021-6-23]. Dostupné z: <https://tablo.today/>

Czechdesign [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-6-23]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/o-nas>

Botas 66 [online]. Praha: B TEAM, 2018 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: <https://www.bteam.cz/botas66/>

Bitossi [online]. Firenze: Bitossi Ceramiche, 2019 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: <https://www.bitossiceramiche.it/en/company>

Push [film]. Malmö, 2019 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: <https://www.pushthefilm.com/>

ZABLOUDILOVÁ, Táňa. *Jak to mají mileniálové s bydlením? Často mizerně. Rodiče jim ale vštípili, že stát to řešit nemusí.* A2larm [online]. Praha: A2, 2021, 5.5.2021 [cit. 2021-6-21]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2021/05/jak-to-maji-milenialove-s-bydlenim-casto-mizerne-rodice-jim-ale-vstipili-ze-stat-to-resit-nemusi/>

Seznam příloh

- I Obr. 1, 2, 3, 4
- II Obr. 5, Braunová 1992
- III Obr. 6, Braunová 1992
- IV Obr. 7, Braunová 1992
- V Obr. 8, Moravská galerie on-line, Obr. 9 a 10, Braunová 1992
- VI Obr. 11, Braunová 1992
- VII Obr. 12, Braunová 1992
- VIII Obr. 13 a 14, zdroj Schlaggenwald.cz
- IX Obr. 15 a 16, zdroj bohemiaporcelan.cz
- X Obr. 17 a 18, zdroj gbenediktgroup.com
- XI Obr. 19, zdroj cesky.porcelan.cz
- XII Obr. 21 a 22, zdroj rudolfkampf.cz
- XIII Obr. 23 a 24, zdroj atelierlesov.cz
- XIV Obr. 25, 26 a 27, zdroj thun.cz
- XV Obr. 28 grafický návrh Kristýna Kubašta
- XVI Obr. 31 Edice Václav, foto Marie Sedelmayerová
- XVII Obr. 29 a 30 Edice Václav, foto Marie Sedelmayerová
- XVIII Obr. 35, Mísy Lumír a Čestmír, foto Marie Sedelmayerová
- XIX Obr. 33, Mísa Čestmír, foto Marie Sedelmayerová
- XX Obr. 34 Mísa Lumír, foto Marie Sedelmayerová
- XXI Obr. 38 - 41 fotodokumentace procesu výroby mísy Čestmír, foto vlastní
- XXII Obr. 36, 37 edice Rostislav, foto Marie Sedelmayerová
- XXIII Obr. 42 - 45 kombinace Tvaru č. 32021, foto Marie Sedelmayerová
- XXIV Obr. 46 - 49 hostina Kopřivaldu, foto Marie Sedelmayerová
- XXV Obr. 50 - 55 dokumentace pracovního procesu (nanášení ocelotisku v Dubí), foto vlastní